

דבר העורכת

לקוראים שלום!

ג'יימס קוק - מגלה אוסטרליה וניו זילנד מימין,
אמריגו וספוצ'י - גילה שאמריקה היא יבשת
נפרדת ולא חלק מיבשת אסיה משמאל

בתאריך ה-11/10/1492 הגיע כריסטופר קולומבוס עם 3 אניות לחופי אי בסמוך ליבשת אמריקה. הייתה זו הפעם הראשונה המתועדת והמוכחת שאירופאי דרך על אדמת אמריקה – יבשת שלא הייתה ידועה עד אז. קולומבוס היה משוכנע שהגיע להודו, אך זה כבר סיפור אחר. לכבודו ולכבוד מגלי הארצות האחרים, שיצאו אל הלא נודע והצליחו לגלות חבלי ארץ רחוקים ולא ידועים, אנחנו מקדישים את הגיליון הנוכחי של נושאונצ'יק.

מרקו פולו – הראשון שהגיע לסין

המסעות באותה התקופה היו קשים ומסוכנים מאד – הניווט נעשה באמצעות הכוכבים, השתמשו בספינות מפרש (כמובן שלא ממונעות) והנתיבים הימיים נשמרו בסוד בכל מדינה, כך שבעצם האניות באמת הפליגו אל הלא נודע. יותר מכך, המלחים בילו שבועות ארוכים על גבי האוניה, בלב ים, ולעיתים נגמרו להם מלאי המים והמזון. מגלי הארצות שהובילו והנהיגו את המסעות היו חשופים לסכנות נוספות: התמודדות עם מרידות על גבי האניות, הימנעות משרטונים, סערות עזות ועוד ועוד. כשחושבים על כך היום, עם כל המכשור החדש שיש בידינו, ההישגים של אותם מגלי ארצות באותם זמנים רחוקים מתעצמים כפליים.

פביאן גוטליב פון
בלינגסהאוזן - גילה את
אנטארקטיקה

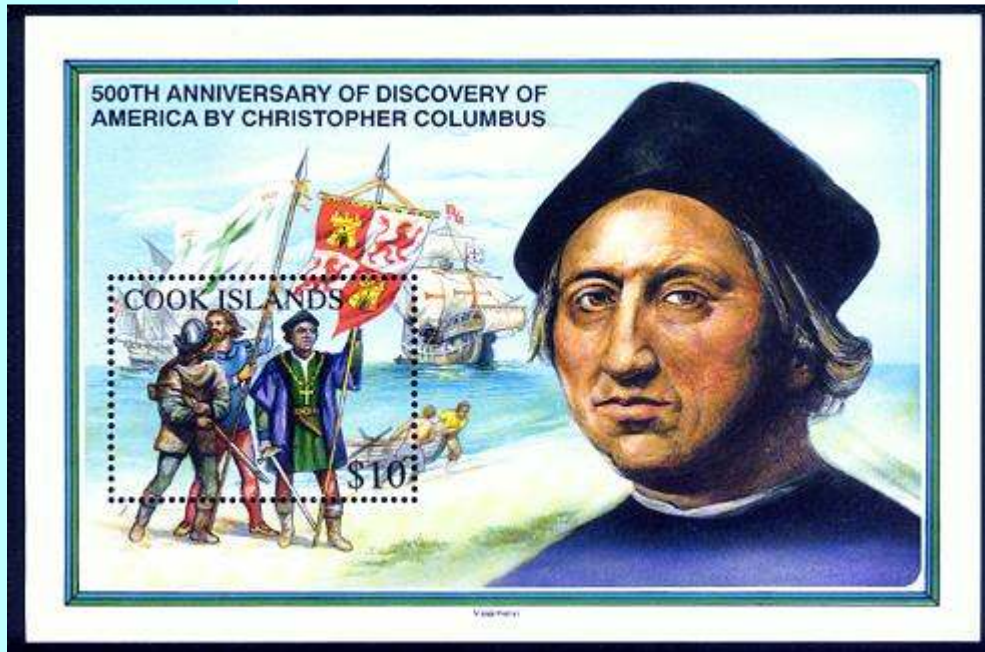
ומה בגיליון? ורד קורולבסקי מספרת לנו על כריסטופר קולומבוס ועל מסעו הראשון, בו גילה את אמריקה. יורם דובוש כהן מתאר את הרפתקאותיו של פרדיננד מגלן – האדם הראשון שהצליח להקיף את כדור הארץ. בנוסף, גדעון רענן כותב על הקוטב הצפוני ועל המרוץ שהתקיים להגיע אליו. בפינתנו "טיפ בולאי" אנו סוקרים בלוג בולאי של יוליה וחגאי – אספנים צעירים וקוראי נושאונצ'יק. ולבסוף, כבכל גיליון, חידון בולאי נושא פרסים.

שנה טובה ורק טוב!

שלכם, שביט

כריסטופר קולומבוס ורד קורולבסקי

כריסטופר קולומבוס, יזכר לעד כמי שגילה את אמריקה. אולם מעטים יודעים, כי גילה את אמריקה בשגגה בבקשו אחר יפן וסין. שכן קולומבוס, היה מתמטיקאי כושל. על כך, ועל יותר מזה, בסיפורנו:

גליונית מזכרת במלאת 500 שנה לגילוי יבשת אמריקה על ידי קולומבוס

כריסטופר קולומבוס, נולד בעיר גנואה שבאיטליה, בשנת 1451. אביו, היה אורג בדי צמר אולם קולומבוס, בחר שלא ללכת בדרכי אביו ובגיל 20 נעשה ליורד ים. (מלח) לאחר מספר הפלגות בים התיכון, נטרפה ספינתו של קולומבוס בים, ליד חוף פורטוגל, והוא בחר להתישב בליסבון.

קולומבוס. (בולגריה, 1992)

בתקופה זו, שנות השבעים של המאה ה-15, היתה פורטוגל מהמתקדמות בממלכות אירופה והנסיך אנריקה ששלט בה, חיפש דרכים להגיע אל איי הודו. (הודו, סין ואיי המזרח). שכן כל רצונו - היה להגיע אל מקור התבלינים, הרפואות, והאבנים היקרות שהגיעו לאירופה מארצות אלו עד אז בכמויות קטנות. כמו כן, רצו להגיע אל הכסף והזהב שמרקו פולו (סוחר וחוקר ארצות ונציאני) סיפר כי נתקל בהם באותם איזורים.

בשנים בהן התיישב קולומבוס בפורטוגל, גילו הספנים בכל שנה רצועות חוף חדשות של מערב אפריקה. קולומבוס, ניסה למצוא נתיב

קצר בהרבה אל איי הודו בהפלגה מערבה. (העולם הוא עגול ולכן, בתיאוריה, ניתן להגיע לכל נקודה אם נוסעים מערבה או אם נוסעים מזרחה) וכך, ב-1484 הגיע במרץ לחצר מלכותו של המלך ז'ואן השני בליסבון ובפיו בשורה חדשה: לפי חישוביו, שהיו אגב, סדרת חישובים מתמטיים כושלים, שוכנת יפן לא יותר מ-3,500 קילומטר ממערב לאיים הקנאריים. ומכאן, שהדרך אליה קצרה ומהירה מהידוע עד כה. אלא שהמלך חשב אחרת, ושילח אותו מעל פניו.

500 שנה למסע קולומבוס (ישראל 1992)

4 שנים מאוחר יותר, בדצמבר שנת 1488, שב קולומבוס אל המלך בניסיון נוסף לשכנע אותו לממן את מסעו הימי אל הודו, בהפלגה מערבה דרך האוקיינוס האטלנטי. למרבה הצער, בדיוק באותה העת, נכנסו לנמל אוניותיו של ספן אחר בשם דיאש. דיאש, זוכה בכל הקופה: לאחר 16 וחצי חודשים של מסע קשה בים, גילה כי דרך הים מזרחה להודו ומסביב לאפריקה, היתה כעת אפשרית. בעקבות הגילוי הפך מבצעו וחלומו של קולומבוס, למיותר.

בצר לו, פונה קולומבוס לחפש אומה אחרת שטרם מצאה את דרכה מסביב לאפריקה.

חשוב לזכור שבאותה תקופה, כל מדינה שאפה להיות היחידה המחזיקה בנתיבי הנסיעה והמסחר, ולכן נשמרו המפות בקפידה על מנת שהמידע ישאר חסוי.

קולומבוס ממשיך 4 שנים נוספות בחיפושיו אחר תמיכה כלכלית למסעו החדש. לבסוף, פונה הוא בשנת 1492 למלכה איזבלה. איזבלה ופרדיננד, השולטים במשותף על ספרד, עושים חשבון פשוט:

- קולומבוס, מבקש לעצמו ציוד זול למדי.
- הכבוד שביקש לעצמו, היה סביר.
- ואם יצליח בדרכו, תזכה ספרד בתהילה וברוח!
- ואחרי הכל, אם יכשל, לא יהיה זה הפסד גדול.

בול הנצחה של קולומבוס
והמלכה איזבלה (ארה"ב)

וכך, מממנת ספרד את הוצאותיו של קולומבוס, והוא ממונה למשנה למלך, מושל ואדמירל בכל הארצות שירכוש בשביל ספרד. הם מציידים אותו במכתב המלצה בלטינית אל קיסר סין, ובדרכון שיעיד כי הוא נמצא במסע אל איזורים של הודו.

ב-3 באוגוסט 1492, מפליג קולומבוס מנמל פאלוס כמפקד שיטת של שלוש ספינות: ניניה, פינטה, וסאנטה מריה. כל אחת מהן, באורך של 20-25 מטרים. ובצוות, קרוב למאה איש!

גליונית לרגל 500 שנה לגילוי אמריקה (מולדובה, 1992)

נינה, סנטה מריה ופינטה. (אנגליה)

קולומבוס מתכנן להפליג מערבה, הישר לכיוון יפן. (בתקופה זו כבר הסיקו כי כדור הארץ עגול ולא שטוח כפי שסברו בעבר.) הוא מניח כי אם יטעה בדרך ולא יגיע ליפן, אזי במקרה הגרוע ביותר יגיע לסין.

על אף שנתיב הנסיעה נוח למדי, פורץ כ-40 יום לאחר היציאה למסע מרד בקרב אנשי הצוות. אולם קולומבוס, משכנע את אנשיו להמשיך עוד שלושה ימים. וכך, ב-11 באוקטובר 1492,

בשעה 10 בלילה, מבחינים קולומבוס ואנשיו באור עמום המבליח לפניהם. הם ממשיכים וקרבים לכיוון האור, ובשעה 2 לפנות בוקר, מגלים את האי הבאהמי **סן סלבדור**.

סן סלבדור, היה שונה לחלוטין מכל מה שהכירו. הצמחיה, הנוף, ויותר מכל – האנשים. קולומבוס, כינה את האנשים המקומיים בשם אינדיאנים שכל חשב שהינם הודים (באנגלית המילה דומה). ואילו המקומיים, קידמו בברכה את "האנשים מן השמיים".

בתאורי מסעותיו אשר הותר לנו קולומבוס על הכתב, הוא מתאר את הילידים המקומיים כאנשים תמימים, וכי הם אינם רכושיים ונדיבים בצורה יוצאת דופן ובלתי תאמן על ידי כל מי שישמע על כך.

לאחר היכרות קצרה עימם, מבקש קולומבוס את סיועם של המקומיים להגיע ליפן וסין. הם מסייעים לו לנתב את דרכו בשיט דרומה והם מגיעים לקובה. בחושבו כי הגיע לסין הוא שולח מתורגמן כדי להיפגש עם ראש שבט האינדיאנים אותו הוא מזהה בטעות כקיסר סין. ובינתיים חוקר כל צמח חדש כדי למצוא הוכחה לכך שהמקום אליו הגיע הוא למעשה דרום מזרח סין.

למעשה, בעדות הרשמית שהוא מוסר עם חזרתו מהמסע, הוא מתעקש על כך שהגיע לאסיה (כשזו היתה קובה), ואי כלשהו לחופי סין (היספניולה).

גליונית מרומניה (1992) המתארת את מסעו של קולומבוס דרך קובה

"היספניולה היא נס. ההרים והגבעות, מישורי המרעה, שניהם פוריים ויפים... הנמלים הם טובים במידה שלא תיאמן ויש נהרות רחבים שרבים מהם מכילים את זהב לרוב... ישנם תבלינים רבים, ומכרות נהדרים של זהב ומתכות נוספות...."

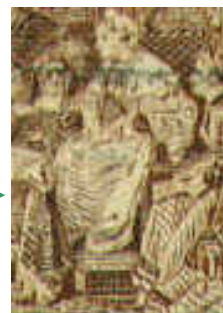
במפגש בין תרבותי זה, מוצא קולומבוס גרגירי זהב בחולות הנהר, ומחליף עם האינדיאנים את תכשיטי הזהב שברשותם תמורת טבעות נחושת, חרוזי זכוכית, ובפיסות בד.

קולומבוס בוחן את פני
השטח החדש שגילה,
ואת האנשים החיים
בה. בהגדלה תמונתה
של אישה

קולומבוס מבקש
את עזרתה של
המלכה איזבלה

סדרת בולים המתארת את השתלשלות מסעו של קולומבוס (ארה"ב 1893). בתמונה למטה בול
נוסף בסדרה המתאר את נחיתת קולומבוס וצוותו על החוף

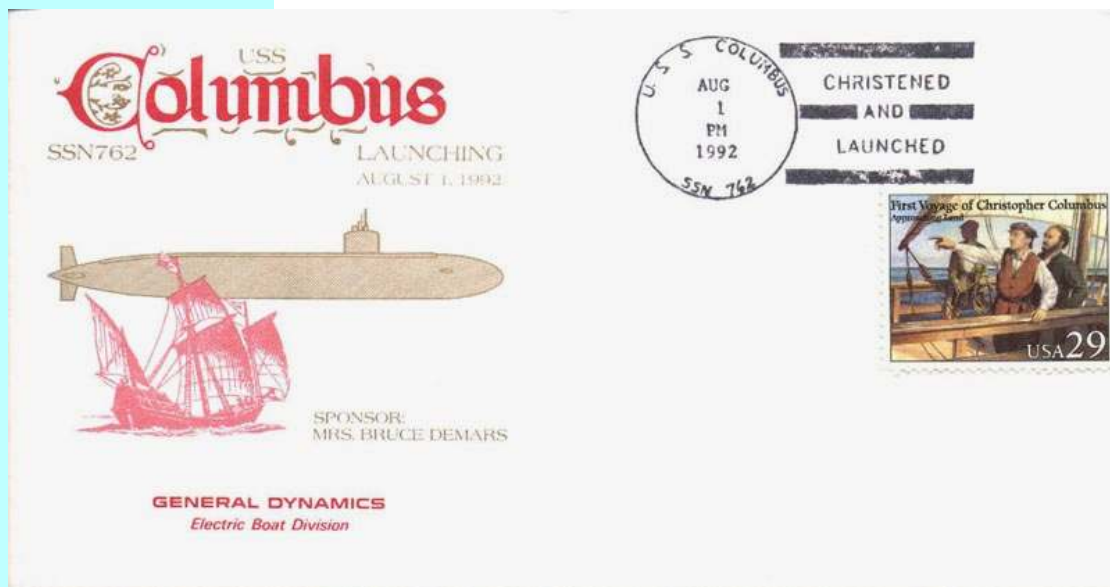

קולומבוס והאניה סנטה מריה (אנגליה)

בדרכו חזרה הביתה, עולה הספינה סנטה מריה על שונית אלמוגים ויוצאת מכלל פעולה. לפיכך, מחליט קולומבוס לבנות מחלקיה מצודה ולהשאיר בה כמה מאנשי הספינה הוא מפליג הביתה יחד עם צוותו בשתי האוניות הנותרות.

בשובו הביתה, מתקבל קולומבוס כגיבור. שישה חודשים מאוחר יותר, הוא מפליג בשנית בראש שייטת בת 17 ספינות עם יותר מ-1,200 איש (!) וממשיך בגילויים של חלקים נרחבים ביבשת אמריקה.

מעטפת יום ראשון לכבוד השקת צוללת על שם קולומבוס 500 שנים לאחר צאתו למסע בו גילה את יבשת אמריקה. (ארה"ב 1992)

לתגובות והערות ניתן לפנות לורד בכתובת veredgk@gmail.com

פרדיננד מגלן (MAGELLAN) יורם "דובוש" כהן

פרדיננד מגלן בבול מפורטוגל

ספן, נווט, חוקר ומגלה ארצות. הראשון שהוביל מסע להקפה מלאה של כדור הארץ בים. אחד ממאה אנשים ששינו את העולם.

מגלן נולד בפורטוגל ב-1480, בשם פרנאו דה מגליאס. בן למשפחת אצולה, מקורב לחצר מלך פורטוגל. ב-1505 נעשה קצין ים בצי פורטוגל והפליג להודו. במשך כ-8 שנים הפליג ולחם באזורי הודו, מלזיה ואפריקה. עקב סכסוך על משכורתו עם השלטונות שוחרר ממחויבות לצי פורטוגל.

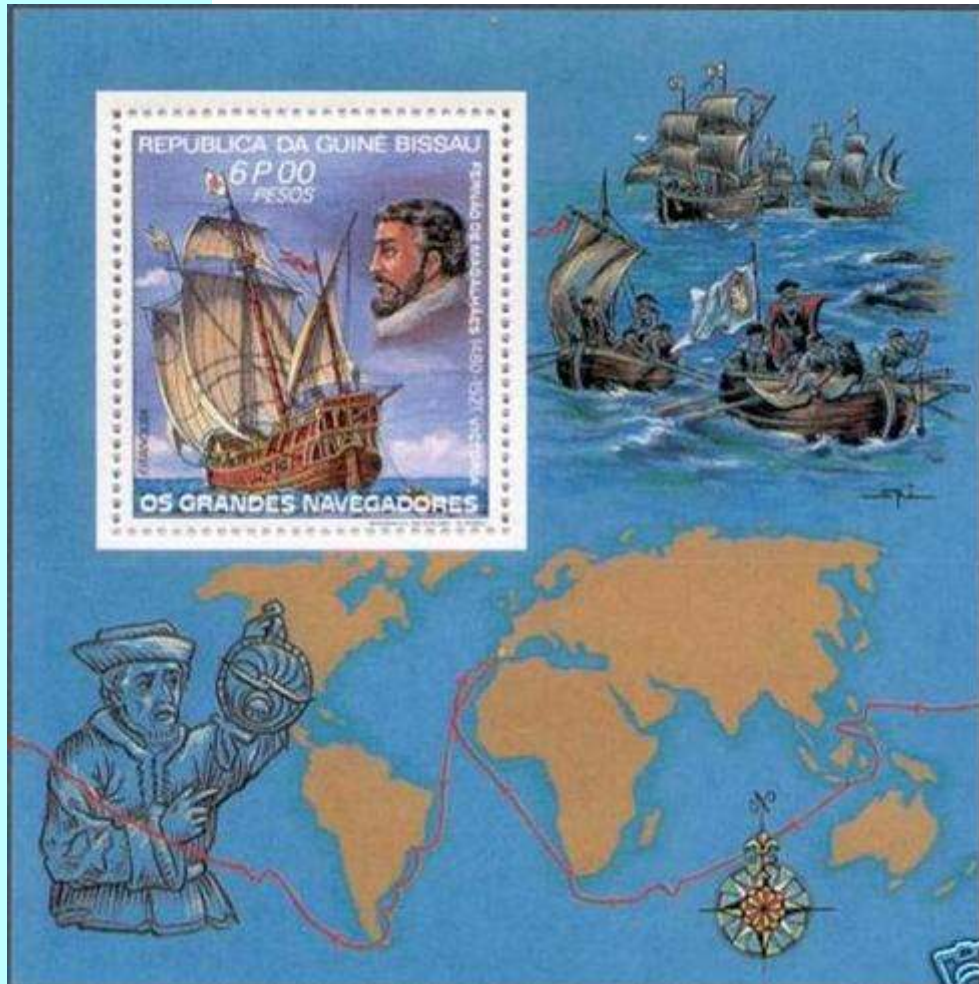
ב-1517 הגיע לחצר מלך ספרד, קרלוס ה-1. הוא הציע למלך את שירותיו להגיע בספינה לאיי התבלינים – איי מולוקה באינדונזיה, אך לא בנסיעה הרגילה מזרחה מספרד דרך אפריקה והודו, אלא מערבה, דרך יבשת אמריקה אל הים הדרומי (מאוחר יותר כשהגיע לים הזה הוא נתן לו את שמו – האוקיינוס השקט).

מגלן נעשה אזרח ספרדי ושינה את שמו – כפי שהוא מוכר מאז. הוא היה משוכנע שימצא מעבר בין האוקיינוס האטלנטי דרך אמריקה הדרומית לים הדרומי.

ב-1518 קיבל אישור מלכותי למסעו. וכך ב-20/9/1519 הפליג מסיביליה שבספרד בראש צי של 5 ספינות וצוות של כ-260 מלחים. תחילה עברו דרך טנריף באיים הקנרים, ברזיל וארגנטינה. משם החלו לחפש את המעבר. הם בדקו כל מפרץ בחופים לראות מי מהם מוביל אל צידה המערבי של היבשת. עגנו בפטגוניה (אזור

בארגנטינה) ואחר כך מצאו את המעבר בין קצה הדרומי של יבשת אמריקה ואי גדול, שמגלן קרא לו ארץ האש, כי ראו שם מדורות רבות של האינדיאנים הילידים, לאורך החופים. המיצר נקרא לימים מיצר מגלן על שמו. ספינה אחת עוד ניזוקה קודם וטבעה וספינה נוספת ערקה וחזרה לכיוון ספרד עקב מרידת המלחים בה.

ניתן לראות את מסלולו של מגלן על הגיליונית מגינאה ביסאו - התחיל מערבה מספרד, דרך מיצר מגלן לים השקט, לפיליפינים (שם נרצח) ושוב לספרד

ב-20.11.1520 עם 3 ספינות יצא מגלן לאוקיינוס השקט. את השם הזה לים הוא נתן, כי מזג האויר היה נוח ופני הים חלקים. כאמור עד אז נקרא הים הדרומי או המערבי.

מגלו מגיע לפיליפינים

צלב מגלן

אלקנו והספינה ויקטוריה

כ-100 יום שטו הספינות ללא שום יבשה חוץ מ-2 איים לא מיושבים וכך דרך גואם הגיעו לפיליפינים (שנקראו אז ארכיפלג סט לזרוס). מגלן ואנשיו היו האירופאים הראשונים שהגיעו לכאן. מגלן ניסה לשכנע את השליט באי סבו להתנצר ואכן הוא ובני שבטו השתכנעו להתנצר תוך שמונה ימים. מקום הנחיתה של מגלן בפיליפינים וצלב מגלן מעץ שנשא איתו מונצחים על בולים של הפיליפינים.

בקרב שהתרחש שם באי השכן נהרג מגלן ב-27.4.1521. כך, באופן טרגי נמנעה ממנו ההכרה בו כאיש הראשון שסובב את כל העולם.

הספנים שנותרו, המשיכו לכיוון בורנאו ומשם לאי מולוקה – אי התבלינים והעמיסו על 2 הספינות שנותרו מטען תבלין ציפורן. ספינה אחת ניזוקה ואף נשבתה ע"י הפורטוגלים וכך נותרה ספינה בודדת – "ויקטוריה" בפיקודו של הספרדי הבסקי, סגנו של מגלן – חואן סבסטיאן דה אלקנו. הספינה הגיעה דרך האוקיינוס ההודי וסביב אפריקה חזרה לסיביליה בספרד עם 18 מלחים ותבלינים, שלוש שנים לאחר היציאה לדרך הארוכה והבלתי מוכרת. אגב, שווי התבלינים שהביאו איתם לספרד כיסה את עלות הנסיעה כולה.

חשיבות המסע, בכך שניתנה הוכחה חד משמעית שכדור הארץ אכן עגול. במסעם גילו מגלן ואנשיו ארצות ואזורים חדשים. אחד מאנשי מגלן שהגיע בשלום, האיטלקי פיגפטה, כתב יומן מסע, שהיה לספר בשם "מסע ראשון מסביב לעולם". כך יש בידינו כל פרטי המסע ומגלן עצמו זכה להערכה הרבה לה הוא ראוי.

במהלך המסע גילה מגלן לראשונה את הלמה, בעל חיים מדרום אמריקה – שמגלן קרא לה גמל ללא דבשת. גם את הפינגווינים הוא מצא, שלא היו מוכרים עד אז לאירופאים. לאות הערכה לתגלית זו יש מין של פינגווין שקרוי על שמו של מגלן.

הספינה ויקטוריה, שבמהלך השנים אבדה, זכתה למספר רפליקות (דגמים)

העולם הוא עגול!

פיגפטה

נאמנים למקור ביחס 1:1. דגמים אלה עוגנים במספר מקומות בעולם ומהווים אטרקציה תיירותית. דגם אחד של הספינה עומד לצאת מצפון ספרד השנה ולשייט בים עד לשנחאי בסין שם תוצג הספינה במסגרת תערוכת אקספו 2010. דגם נוסף נמצא בפטגוניה.

חללית מגלן

יש לציין שהשם מגלן הפך לידוע ומוכר בהתייחסות לגילויים ומסעות. בתכנית החלל האמריקאית הייתה חללית בשם מגלן שנשלחה לחלל ב-1989 במטרה להגיע לכוכב הלכת ונוס (נוגה), להקיף אותו ולצלם אותו מכל עבר במשך ארבע שנים. החללית סיימה את משימתה בהצלחה ב-1994. בולים רבים מראים את החללית.

המסע של מגלן וההצלחה בהקפת כדור הארץ עוררו התרגשות רבה מאז ועד היום כשכבר חלפו כמעט 500 שנה.

לבולאים שביניכם אני ממליץ על הכנת תצוגת בולים קטנים המתארת את מגלן ומסע ספינתו סביב העולם, כולל המקומות והארצות בהן עבר ואף חקר. תוכלו לראות אוסף של אספן בולים בנושא באתר

(באנגלית). <http://web.me.com/myronpm/Topics/html/magellan.htm>

לתגובות והערות ניתן לפנות לדובוש בכתובת dobush@yahoo.com

ביבשה באויר ובים - ראשונים במרוץ לקוטב הצפוני

גדעון רענן

קווי האורר נפגשים בקוטב.

הקוטב הצפוני הינו מעטה קרח כיפתי, הצף על פני מרחב האוקיאנוס הארקטי. בהגדרה הנפוצה ביותר, אליה מתכוונים כאשר אומרים "קוטב", זו היא הנקודה הצפונית ביותר בכדור הארץ. הקוטב הגיאוגרפי הצפוני נמצא בקו הרוחב 90 מעלות צפון, ובו נפגשים כל קווי האורך.

כמו בכל יעד אקזוטי אחר, גם ביחס לקוטב הצפוני התקיים מעין מרוץ בין המנסים לכובשו לראשונה. הקושי הוא עצום: הקוטב מרוחק מכל מקום יישוב, הקור מקפיא עצמות והמזון אינו בנמצא. וככל שגדול הקושי, כל עזה השאיפה להגשים את המטרה, וכך גדולה התהילה למי שמצליח להגיע אל היעד, פשוט "מפני שהוא שם".

כל ההתחלות קשות

אחת המשלחות הראשונות ששמה לעצמה כמטרה מוצהרת להגיע לקוטב הצפוני הייתה זו של קצין הצי הבריטי **וויליאם אדוארד פארי**, אשר בשנת 1827 הצליחה להגיע לקו הרוחב $82^{\circ} 42'$ צפון.

הניסיון המשמעותי הבא היה של הזואולוג והאוקיאנוגרף הנורבגי **פריטיוף ננסן**. ננסן חקר את הזרמים בצפון כדור הארץ, והסיק כי ניתן להיסחף בעזרתם אל קרבת הקוטב. כדי לממש את חלומו הוא הפליג באנייה שנבנתה במיוחד לשם כך, הפראם.

פריטיוף ננסן.

הפראם ("קדימה" בנורבגית) הייתה אניית מפרש בעלת שלושה תרנים. היא תוכננה על ידי **קולין ארצ'ר**, ונבנתה במספנות "לרוויק" בנורבגיה. היתה זו אניית עץ בדחי של 402 טון, באורך של 39 מטר, רוחב של 11 מטר, ו-4.8 מטר שוקע. הספינה הותאמה במיוחד למסע לקוטב, כך שתוכל להתמודד בהצלחה עם לחץ הקרח על דפנותיה אשר ייווצר בעת קפיאת הים.

הפראם.

ב-1893 יצא ננסן לדרכו עם צוות של 12 איש. הפראם עמדה היטב בלחצי הקרח האדירים, אך הזרמים לא נשאו אותה צפונה כמקווה. יחד עם חברו **פרדריק יוהנסן** ירד ננסן מהספינה, והשניים התקדמו צפונה כשהם גולשים על מחלקי סקי. באפריל 1895 הגיעו השניים עד לקו רוחב $86^{\circ} 14'$ צפון, מרחק של כ-400 קילומטר מהיעד. למרות שנכשל בניסיונו לכבוש את הקוטב זכה ננסן לתהילה על ניסיונו ועל מחקריו. לאחר מלחמת העולם הראשונה נרתם לסיוע לפליטים, ועל פעולותיו אלו זכה בפרס נובל לשלום.

גם הפראם לא סיימה את דרכה במסעו של ננסן: היא שימשה מספר משלחות מחקר נורבגיות בין השנים 1912-1893 במסען לקוטב הצפוני ולאנטרקטיקה- כולל זו המפורסמת של **רואלד אמונדסן**. האניה מוצגת כיום במוזיאון הקרוי על שמה באוסלו.

הראשון להגיע לקוטב –האמנם?

במשך שנים רבות נזקף כיבוש הקוטב הצפוני למהנדס הצי האמריקאי **רוברט אדווין פירי**, שטען כי הגיע לקוטב ב-6 לאפריל 1909. פירי היה מלווה על ידי אמריקאי נוסף, **מת'יו הנסון**, וארבעה ילידים אינווטים (אסקימואים) אשר סייעו בידם ונהגו את מזחלות השלג הרתומות לכלבים.

מעטפת יום ראשון אמריקאית, של סדרת חוקרי הקוטב. הבול הימני מנציח את פירי והנסון.

פירי זכה לכבוד ולפרסים רבים, אך היו שהטילו ספק בהצלחתו. המחלוקת נסבה על שתי נקודות עיקריות:

- א. המדידות שנעשו על ידי פירי לא נתמכו על ידי מודד נוסף.
- ב. רישום יומן המסע - המרחק שעברה המשלחת ומשך הזמן שנטען כי בו בוצע נראו בלתי סבירים.

המחלוקת הוכרעה סופית רק ב-1996, בבדיקה בה הוכח כי פירי הגיע עד כדי 40 קילומטר מהקוטב. מאחר ואמצעי המדידה השתכללו מאוד ב-90 השנים הללו, ניתן, לדעתי, לקבוע כי פירי אכן הגיע לקוטב הצפוני בגבולות הדיוק להם היה מסוגל.

טיסה ראשונה מעל הקוטב

הטיסה הראשונה מעל הקוטב שאין חולקים עליה היא של החוקר הנורבגי **רואלד אמונדסן** ונותן החסות שלו, האמריקאי **לינקולן אלסוורת'**, בספינת האוויר "נורג". הארוע התרחש ב-12 למאי 1926, במהלך טיסה בין מפרץ המלכים שבאי הנורבגי סוורבאלד אל טלר שבאלסקה, ובמהלכה חלפה הספינה מעל כיפת הקרח בקוטב. ספינת האוויר, שהייתה בבעלות נורבגית (כפי שניתן ללמוד משמה), תוכננה והופעלה

אמונדסן וספינת האוויר נורג
מעל הקוטב הצפוני.

בידי הטיס האיטלקי **אומברטו נוביל**. כשנתיים מאוחר יותר, ב-24 למאי 1928, הסתיים אירוע דומה באסון בו ניספו כמחצית מצוות ספינת האוויר "איטליה" שאף היא הוטסה על ידי נוביל.

היסטוריה תעופתית נוספת נרשמה ב-3 למאי 1952, כאשר מטוס חיל אוויר אמריקאי מסוג דקוטה היה הראשון לנחות בקוטב.

חותמת מרומניה לציון 80 לטיסתה
ההיסטורית של נורג מעל לקוטב.

מעטפה שנשלחה אל סר יוברט ווילקינס מסיפון הנאוטילוס בברגן, נורבגיה. זוהי מעטפה רשמית של המשלחת עם איור הצוללת. ווילקינס הלך לעולמו פחות מארבעה חודשים אחרי שהנאוטילוס חצתה את הקוטב, הישג אליו שאף כל ימיו.

צוללות בקוטב הצפוני

בשלהי שנת 1931 נעשה ניסיון כושל להגיע לקוטב באמצעות צוללת. הניסיון נעשה על ידי משלחתם של מיודענו לינקולן אלסוורת' וסר **יוברט ווילקינס**, חוקר וגיאוגרף אוסטרלי אשר ארגן משלחת מחקר לקוטב הצפוני. הצוללת הצליחה להגיע עד לקו הרוחב 82 צפון- צפונה יותר מכל כלי שיט עד לאותה העת.

הצוללת הראשונה לחצות את הקוטב תחת מעטה הקרח היתה הצוללת הגרעינית האמריקאית "נאוטילוס". היה זה ב-3 לאוגוסט 1958, בעת מעבר בצלילה ממערב למזרח - ממיצר ברינג בצפון האוקיינוס הפאסיפי דרך ימת ביפורט שבאוקיאנוס הארקטי אל ים גרינלנד ומיצרי דנמרק בואכה צפון האטלנטי.

מספר חודשים אחר כך, ב-17 למרץ 1959, צוללת אמריקאית גרעינית בשם "סקייט" הגיחה אל פני השטח דרך מעטה הקרח בדיוק בנקודת הקוטב. באותו אירוע, וכמחווה ליוברט ווילקינס אשר לא זכה להגיע לקוטב, ערך הצוות טכס אזכרה ופיזר במקום את אפרו של החוקר הדגול.

חותמת לציון 30 שנה לחציית הקוטב הצפוני על ידי
הנאוטילוס. צלילת הצוללת נראית בחותמת.

אנייה ראשונה בקוטב

האנייה הראשונה אשר הצליחה לפרוץ דרך מעטה הקרח ולהגיע אל הקוטב הייתה שוברת הקרח הגרעינית הרוסית "ארקטיקה". היה זה ב-17 לאוגוסט 1977. ה"ארקטיקה" הינה אחת מתוך חמש אניות אחיות, אשר נבנו עבור ממשלת רוסיה במספנות הצי בסנט פטרסבורג. היא הושקה בשנת 1975.

גליון מזכרת לציון הגעתה של הארקטיקה לקוטב.

עיקר תפקידן של שוברות הקרח הגרעיניות הינו פריצת נתיבי המים עבור אניות הסוחר לאורך חופה הצפוני של רוסיה באוקיינוס הארקטי. עובי שכבת הקרח באזורים אלה יכול להגיע לכדי 1.2-2.0 מטר במהלך החורף. בנוסף, משמשות שוברות הקרח לצורכי סיוע וחילוץ, כאמצעי תחבורה ובסיס צף למשלחות מדעיות לקוטב ולצורכי תיירות הקוטב המתפתחת.

ראשונים לצלול לקרקעית הים מתחת לקוטב

ב-2 לאוגוסט 2007 הייתה זו משלחת מחקר רוסית אשר צללה לראשונה אל קרקעית האוקיינוס הארקטי מתחת לקוטב לעומק של 4,300 מטרים. צלילה זו נערכה במסגרת משלחת מחקר רוסית לקוטב בראשותו של חוקר הקוטב **ארתור צ'לינגרוב**. הצוללת נעצה את דגלה של רוסיה על קרקעית הים מתחת לקוטב כאקט סימבולי לתביעות הבעלות של רוסיה על קרקעית האוקיינוס הארקטי.

למעלה: אניית המחקר "אקדמיק פיודורוב", אשר שמשה כאניית האם לצלילה. באמצע: הצוללת מדגם מיר. למטה: דגל רוסיה בקרקעית האוקיינוס, מתחת לקוטב.

משימת הצלילה בוצעה על ידי ה"מיר", צוללת מחקר השייכת לאקדמיה הרוסית למדעים. לצוללת זו, המאוישת על ידי שני אנשי צוות וחוקר, יכולת צלילה לעומק מירבי של 6,000 מטר. שתי צוללות מדגם זה נבנו ב-1987 עבור רוסיה הסובייטית במספנות בפינלנד לצורכי מחקר אוקיינוגרפי ולהנצלת צוללות הצי.

גדעון רענן אוסף נושאים רבים הקשורים לים, עם דגש על צוללות. לתגובות: raanan18@zahav.net.il

טיפ בולאי – הבלוג של יוליה וחגאי

הקוראים יוליה גת וחגאי אמיתי שלחו לנו את כתובת הבלוג אותו הם מתחזקים: <http://bullimyh.blogspot.com>. בבלוג ניתן למצוא מידע על בולים, מעט פרטים על כותבי הבלוג וסריקות נפלאות של הבולים של יוליה וחגאי.

יוליה גת

יוליה גת היא בת 12 וגרה בצרפת. היא התחילה לאסוף בולים מוקדם מאד – בגיל 5. סבא שלה נתן לה אלבומים ובולים והכיר לה את העולם המופלא של הבולאות. תחומי האיסוף שלה הם בולים של בעלי חיים, בעיקר ממשפחת החתוליים. יוליה תשמח להחליף איתכם בולים – היא מבקשת בולי בעלי

חיים ומוכנה לתת תמורתם כל בול. ההחלפות תעשנה בדואר מכיוון שהיא, כאמור, גרה בצרפת.

דוגמאות לבולים של יוליה

חגאי אמיתי בן 11.5 וגר בשערי תקווה. הוא התחיל לאסוף בולים לפני חודש וכבר הצליח להשיג יותר מ-800 בולים. אבא של הוא אספן בולים, ואף הסבא-רבא שלו היה אספן נלהב וגדול. חגאי אוהב מאד לאסוף בולים ומתמקד כרגע בבולי ספורט ובבולי חלל.

חגאי אמיתי

אז היכנסו לבלוג והתרשמו
בעצמכם 😊. כתובות המייל של
יוליה וחגאי מפורסמות בבלוג
ותוכלו ליצוא איתם קשר.

דוגמאות לבולים של חגאי

מעוניינים לפרסם אצלנו את הבלוג או את האתר שלכם? מעוניינים להחליף בולים
עם קוראי נושאונצ'יק? כתבו אלינו ל- nosonchik@gmail.com

ידיעה בולאית נוספת

הקוראת שרון אורן-אברהמי הביאה לידיעתנו השג שהשיגה מול עיריית תל אביב: שרון הבחינה שרשות הדואר הנפיקה מעל 75 בולים הקשורים לעיר תל אביב, אך הם אינם מוזכרים כלל בפרסומי עיריית תל אביב. היא החליטה לכתוב לעירייה ולשאול אותם לגבי המחדל. הם השיבו שהם בשמחה יפרסמו את כל הבולים באתר המוקדש לחגיגות ה-100 של העיר. כתובתו: www.tlv100.co.il והנתונים יועלו אליו בימים הקרובים.

שרון, שסיימה קורס מדריכי בולאות באוניברסיטת בר אילן באוגוסט, מתכוונת לפנות לעיריית נוספות בעתיד. כה לחי!

רוצים להחליף בולים? כתבו לנו:
nosonchik@gmail.com

חידון מספר 22

איזו מדינה?

איזו מדינה הנפיקה את הבול שלפניכם?

א. קולומביה

ב. קונגו

ג. דרום קוריאה

ד. צפון קוריאה

מי הילדה?

מי הילדה הנראית בבול?

היכן נולדה?

בזכות מה התפרסמה?

זהה את האתר

איך נקרא המבנה?

באיזו עיר הוא נמצא?

מיהו האדם האחרון שהיה כלוא בו?

את הפתרונות יש לשלוח למערכת nosonchik@gmail.com עד ל-15 באוקטובר. הפותרים מתבקשים לציין את גילם. בין הילדים ובני הנוער שיפתרו נכונה את החידות יוגרל פרס בולאי מתנת איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית. התשובות לחידות ושם הזוכה יפורסמו בגליון הבא.

פתרונות חידון מספר 21

איזו מדינה?

התשובה הנכונה היא ד' – ספרד.

מי האיש?

האיש הוא **אדסון ארנטס דו נסימנט**, הידוע בכינוי פלה. הוא נחשב, לדעת רבים לשחקן הכדורגל הגדול ביותר בכל הזמנים. פלה זכה בגביע העולמי שלוש פעמים (בשנים 1958, 1962 ו-1970), יותר מכל שחקן אחר.

זהה את האתר

הבול מראה את בית האופרה של סידני, שנבנה במשך 15 שנה.

בהגרלה שנערכה בין הפותרים נכונה עלה בגורל שמו של בנימין בן-עוליאל בן ה-12. בנימין זכה בפרס בולאי מתנת איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית.

[מכתבים למערכת:](#) ✉

לכל תגובה הצעה או שאלה, ניתן לפנות אלינו בכתובת:

nosonchik@gmail.com

